

2021 (LIC21-43)

Cynllun Cronfa Ariannol Wrth Gefn (Addysg Bellach) (Rhif 2) (Cymru) 2020/2021

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Cynllun)

Mae'r Cynllun hwn yn caniatáu i Weinidogion Cymru ddarparu cyllid i sefydliadau addysg bellach a'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol (canolfannau iaith Cymraeg i Oedolion gynt) yng Nghymru, at ddiben sefydlu cronfeydd disgresiynol i'w defnyddio i ddarparu taliadau brys mewn cysylltiad ag argyfyngau annisgwyl; a darparu cymorth ariannol i'r myfyrwyr cymwys hynny y gallai ystyriaethau ariannol eu rhwystro rhag cael mynediad i addysg bellach mewn sefydliad addysg bellach neu yn y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, neu sydd, am ba reswm bynnag, gan gynnwys anabledd corfforol neu anabledd arall, yn wynebu anawsterau ariannol. Mae'n darparu gwybodaeth i sefydliadau a chanolfannau iaith am ddiben y Cynllun a'r trefniadau ar gyfer gweinyddu cyllid o'r fath, ac yn gosod gofynion mewn cysylltiad â'r trefniadau hynny.

Daw'r Cynllun hwn i rym ar 1 Medi 2020 ac mae'n gymwys mewn cysylltiad â'r cyfnod sy'n dechrau ar 1 Medi 2020 ac yn dod i ben ar 31 Mawrth 2021.

Diwygiwyd y Cynllun hwn gydag effaith o 1 Ebrill 2021 er mwyn caniatáu iddo barhau i weithredu yn dilyn ymadawiad y Deyrnas Unedig â'r Undeb Ewropeaidd ac i estyn y Cynllun tan 31 Awst 2021.

2021 (LIC21-43)

Cynllun Cronfa Ariannol Wrth Gefn (Addysg Bellach) (Rhif 2) (Cymru) 2020/2021

RHAN 1 - CYFFREDINOL

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1. Enw'r Cynllun hwn yw Cynllun Cronfa Ariannol Wrth Gefn (Addysg Bellach) (Rhif 2) (Cymru) 2020/2021.

2. Daw'r Cynllun hwn i rym ar 1 Medi 2020 ac mae'n gymwys mewn cysylltiad â'r cyfnod sy'n dechrau ar 1 Medi 2020 ac yn dod i ben ar 31 Awst 2021. Mae'r Cynllun hwn yn gymwys o ran Cymru.

Dehongli

3. Yn y Cynllun hwn—

ystyr "Sefydliad" ("*Institution*") yw sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru neu'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol sy'n cael cyllid gan Weinidogion Cymru at ddibenion y Cynllun hwn.

Diwygio

4. Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r darpariaethau a nodir yn y Cynllun hwn, eu dirymu neu ychwanegu atynt unrhyw bryd.

Cyngor ariannol

5. Mae darparu cyngor ariannol i fyfyrwr yn rhan allweddol o sicrhau y defnyddir y Cynllun hwn yn effeithiol.

RHAN 2 – DIBEN Y CYNLLUN

6. Mae'r cyllid a ddyrennir i Sefydliad at ddibenion y Cynllun hwn i'w ddefnyddio i ddarparu cymorth ariannol i'r myfyrwyr cymwys hynny y gallai ystyriaethau ariannol eu rhwystro rhag cael mynediad i addysg neu sydd, am ba reswm bynnag, gan gynnwys anabledd corfforol neu anabledd arall, yn wynebu anawsterau ariannol.

Dibenion y caniateir defnyddio taliadau ar eu cyfer

7. Ni chaniateir defnyddio'r taliadau a wneir i fyfyrwyr yn rhinwedd y Cynllun hwn ac eithrio at y dibenion a bennir yn y Cynllun hwn.

Grwpiau â blaenoriaeth

8. Rhaid i Sefydliadau asesu cais myfyriwr am gyllid yn unol â Rhan 5 (Penderfynu ynghylch Taliadau) o'r Cynllun hwn. Wrth benderfynu pa fyfyrwr unigol i'w cefnogi o blith y rhai sy'n gymwys, rhaid i Sefydliadau roi blaenoriaeth i fyfyrwr sy'n perthyn i un neu ragor o'r grwpiau â blaenoriaeth a nodir ym mharagraff 9. Nid yw trefn rhestr y grwpiau â blaenoriaeth ym mharagraff 9 yn dangos trefn blaenoriaeth o fewn y rhestr.

9. Y grwpiau â blaenoriaeth ar gyfer cymorth o dan y Cynllun hwn yw myfyrwyr cymwys fel a ganlyn:

(1) Myfyrwyr y mae arnynt angen cymorth gyda chostau gofal plant, yn enwedig rhieni unigol;

(2) Myfyrwyr a fydd yn cyrraedd 20 mlwydd oed cyn cwblhau eu cyrsiau Safon Uwch neu gyrsiau AB eraill, ac sy'n wynebu anawsterau ariannol penodol, oherwydd bydd eu teuluoedd yn peidio â chael budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol neu gredydau treth ar gyfer y myfyrwyr hyn, o 20fed pen-blwydd y myfyriwr ymlaen;

(3) Myfyrwyr sy'n ofalwyr (sy'n darparu cymorth di-dâl i rywun na allai ymdopi heb y cymorth hwn); a fu'n derbyn gofal, neu ar brawf, neu fyfyrwyr yr ystyrir eu bod o dan risg am reswm arall;

(4) Myfyrwyr ar incwm isel, gan gynnwys dysgwyr nad ydynt yn gymwys i gael cymhorthdal incwm neu fyfyrwyr o deuluoedd ar incwm isel, gan gynnwys y teuluoedd hynny sy'n cael Lwfans Ceisio Gwaith neu fudd-daliadau prawf modd y wladwriaeth megis Credyd Treth Gwaith a'r rheini sydd â dibynyddion nad ydynt yn ennill;

(5) Myfyrwyr sy'n preswyllo fel arfer mewn ardal â lefel gyffredinol o 190 neu'n is yn ôl y fersiwn ddiweddaraf o Fynegai Amddifadedd Lluosog Cymru(1);

(6) Myfyrwyr sy'n wynebu anawsterau ariannol penodol oherwydd bydd eu teuluoedd yn peidio â chael elfen plant y credyd cynhwysol ar 1 Medi sy'n dilyn 19eg pen-blwydd y myfyriwr.

---

(1) Cyhoeddwyd y fersiwn ddiweddaraf o Fynegai Amddifadedd Lluosog Cymru ar 1 Mai 2019 a bydd yn gymwys am oes gyfan y cynllun hwn. (<http://wales.gov.uk/statistics-and-research/welsh-index-multiple-deprivation/?skip=1&lang=cy>)

Dylai Sefydliadau nodi, os yw myfyriwr cymwys yn perthyn i un neu ragor o'r grwpiau â blaenoriaeth a restrir uchod, nad yw hynny ynddo'i hunan yn sail dros wneud dyfarndal o'r cyllid a ddyrennir at ddibenion y Cynllun hwn.

10. Mae'n ofynnol bod gan Sefydliadau bolisi ysgrifenedig ar gyfer dyrannu taliadau i fyfyrwyr cymwys o dan y Cynllun hwn. Rhaid cyhoeddi'r polisi ysgrifenedig (ynghyd â'r weithdrefn apelio o dan baragraff 43) ym mha fodd bynnag y mae'r Sefydliad yn ystyried ei fod yn briodol, ar yr amod ei fod ar gael yn hwylus i fyfyrwyr y Sefydliad ac i'r rhai sy'n eu cynghori. Rhaid i'r polisi esbonio trefniadau gweithredol y Sefydliad ar gyfer dyrannu taliadau o'r fath. Rhaid i'r polisi ysgrifenedig ac unrhyw ddeunyddiau neu hysbysebion eraill a gyhoeddir mewn perthynas â'r Cynllun hwn gyfeirio at y Cynllun fel "Cynllun Cronfa Ariannol Wrth Gefn (Addysg Bellach) (Cymru) 2020/21".

RHAN 3 – CYMHWYSTRA

Myfyrwyr a chysiau cymwys

11. Ni chaniateir gwneud taliadau o dan y Cynllun hwn ac eithrio i fyfyrwyr cymwys.

12. Myfyriwr cymwys yw myfyriwr sydd, ym marn y Sefydliad: (a) yn perthyn i un o'r categorïau a nodir yn Rhan 2 o'r Atodlen i'r Cynllun hwn; a (b) yn fyfyrwr addysg bellach 16 mlwydd oed neu'n hŷn sy'n dilyn cyrsiau llawnamser neu ran-amser yn y Sefydliad, gan gynnwys cyrsiau Cymraeg i Oedolion.

13. Nid yw myfyriwr cymwys yn cymhwyso i gael cymorth o dan y Cynllun hwn, ac eithrio cymorth tuag at ffioedd dysgu o dan baragraff 21 isod, os yr unig baragraff y mae'r myfyriwr cymwys yn perthyn iddo yn Rhan 2 o'r Atodlen yw paragraff 9.

14. Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn berson cymwys o dan y Cynllun hwn cyn y diwrnod ymadael i'w drin fel pe bai'n berson cymwys ar neu ar ôl y diwrnod ymadael.

RHAN 4 – MATHAU O DALIADAU

Grantiau

15. Caiff Sefydliadau ddarparu cyllid i fyfyrwyr cymwys ar ffurf grantiau.

Benthyciadau byrdymor

16. Caiff Sefydliadau wneud taliadau i fyfyrwyr cymwys ar ffurf benthyciadau byrdymor. Mater i'r Sefydliad yw penderfynu ar swm y benthyciad byrdymor i'w ddyfarnu i fyfyrwr cymwys.

Trefniadau swmpbrynu

17. Caiff sefydliadau wneud trefniadau swmpbrynu gyda chwmnïau trafndiaeth lleol a darparu cyfarpar neu wasanaethau am brisiau is i fyfyrwyr cymwys y byddai arnynt angen cymorth, fel arall, o dan y Cynllun hwn.

18. Ni chaniateir defnyddio cyllid o dan y Cynllun hwn i ddisodli trefniadau swmpbrynu presennol a ariennir o gyllid y Sefydliad ei hunan neu gyfrannu atynt.

19. Pan fo Sefydliad yn ymuno mewn trefniant swmpbrynu, rhaid cynnal trywydd archwilio eglur, fel y gellir adnabod y myfyrwyr sy'n fuddiolwyr a swm y cyllid a ddyrannwyd o'r Cynllun hwn. Rhaid i'r cofnodion ddangos hefyd fod y mwyafrif o'r myfyrwyr sy'n cael budd o'r trefniant swmpbrynu yn fyfyrwyr cymwys sy'n wynebu caledi ariannol ac y byddai'n anodd iddynt gael mynediad i'w hastudiaethau heb gymorth o'r fath.

RHAN 5 – PENDERFYNU YNGHYLCH TALIADAU

Ceisiadau am gyllid

20. Rhaid i Sefydliadau werthuso ceisiadau am gyllid o dan y Cynllun hwn fesul achos unigol yn unol â'u polisi ysgrifenedig ar gyfer dyrannu cyllid, fel y cyfeirir ato ym mharagraff 10. Ym mhob achos, rhaid i'r Sefydliadau asesu cais myfyriwr ar sail y dystiolaeth a ddarperir gan y myfyriwr hwnnw a'i amgylchiadau unigol. Dylai myfyriwr gael ei hysbysu pa un a yw ei gais am gyllid wedi bod yn llwyddiannus ai peidio o fewn pedair wythnos i'r Sefydliad gael y cais hwnnw.

Ystyried cyllid o ffynonellau eraill wrth asesu cymhwysra

21. Rhaid i Sefydliadau ystyried amgylchiadau ariannol y myfyriwr ac argaeledd cymorth o ffynonellau eraill megis y Lwfans Cynhafiaeth Addysg, Cynllun Grant Dysgu Llywodraeth Cymru (Addysg Bellach) (Cymru) 2020, neu gynllun cyfatebol arall a gyllidir gan y llywodraeth, budd-daliadau nawdd cymdeithasol ac unrhyw gredydau treth perthnasol, taliadau o fenthyciadau datblygu

gyrfa a chynlluniau tebyg a chymorth a ddarperir gan awdurdod lleol y myfyriwr.

Ffioedd dysgu a chostau sy'n gysylltiedig â chysiau

22. Ni chaniateir defnyddio cyllid o dan y Cynllun hwn i dalu cost ffioedd dysgu ar gyfer unrhyw fyfyrwr cymwys, ac eithrio mewn achosion pan fo myfyriwr cymwys rhan-amser yn ymgymryd â modiwl blas addysg uwch sy'n gyfwerth â 10% ond llai na 50% o gwrs addysg uwch llawnamser. Mae disgrisiwn gan y Sefydliadau i ddarparu cyllid o dan y Cynllun hwn i fyfyrwyr cymwys sy'n ymgymryd â modiwlau blas addysg uwch sy'n llai na 10% o gwrs addysg uwch llawnamser neu'n llai na 12 credyd ac fel arall yn bodloni meini prawf cymhwystra'r Sefydliad ar gyfer cymorth modiwl blas.

23. Caniateir defnyddio cyllid o dan y Cynllun hwn i gynorthwyo myfyrwyr cymwys i dalu ffioedd sy'n gysylltiedig â chysiau, megis ffioedd arholi a chofrestru cyrff dyfarnu, a chost eitemau o gyfarpar neu ddeunyddiau sy'n hanfodol er mwyn i'r myfyriwr cymwys gymryd rhan mewn gweithgareddau cwrs. Fel rheol, dylai unrhyw gyfarpar neu ddeunyddiau o'r fath a brynir gan Sefydliad o dan y Cynllun hwn barhau'n eiddo i'r Sefydliad.

24. Caiff Sefydliadau wneud taliadau i fyfyrwyr cymwys hefyd at ddiben eu cynorthwyo gyda chostau eraill sy'n gysylltiedig â chysiau. Mae costau o'r fath yn cynnwys costau sy'n gysylltiedig â gofal plant, teithio, llyfrau a theithiau maes ond nid ydynt yn gyfyngedig i'r costau hynny.

25. Ni chaiff Sefydliadau wneud taliad i fyfyrwr cymwys mewn cysylltiad â dirwyon a blaendaliadau.

Costau sy'n deillio o anableddau

26. Caiff Sefydliadau wneud taliadau at ddiben cynorthwyo myfyrwyr cymwys anabl a myfyrwyr cymwys sydd â dibynyddion anabl. Mae hyn yn cynnwys taliadau mewn cysylltiad â chostau rhesymol sy'n gysylltiedig â'r anabledd ond nid yw'n gyfyngedig i'r taliadau hynny. Pan fo'r Sefydliad wedi prynu cyfarpar ar gyfer myfyriwr cymwys anabl o dan y Cynllun hwn, dylai'r cyfarpar hwnnw barhau'n eiddo i'r Sefydliad, oni bai bod y cyfarpar hwnnw wedi ei deilwra i ddiwallu anghenion unigol y myfyriwr hwnnw.

RHAN 6 – PROSES AU: Y RHYNGWYNEB RHWNG GWEINIDOGION CYMRU A SEFYDLIADAU

Talu i Sefydliadau

27. Er mwyn cael cyllid at ddibenion y Cynllun hwn, rhaid i Sefydliad ddarparu cadarnhad ysgrifenedig i Weinidogion Cymru ei fod yn derbyn telerau ac amodau'r Cynllun hwn, a hynny cyn cael y cyllid.

28. Cyfanswm y cyllid i'w dalu i Sefydliad fydd y swm a ddyrannwyd i'r Sefydliad hwnnw gan Weinidogion Cymru.

29. Bydd Gweinidogion Cymru yn darparu'r cyllid i Sefydliadau mewn tri rhandaliad. Gwneir y rhandaliadau cyn pob tymor yn ôl y gymhareb 40:30:30. Fodd bynnag, caiff Gweinidogion Cymru benderfynu cadw cyllid yn ystod y flwyddyn yn ôl os yw Sefydliad wedi cadarnhau ei fod yn cadw digon o gyllid i ddiwallu'r angen presennol.

Cyllid nas gwariwyd

30. Ar ddiwedd y cyfnod y mae'r Cynllun hwn yn gymwys iddo, caiff Sefydliadau gario ymlaen hyd at 20% o gyfanswm y cyllid at gael iddynt o dan y Cynllun hwn heb gyfeirio at Weinidogion Cymru.

31. Dim ond mewn perthynas â chynllun caledi olynol a sefydlir gan Weinidogion Cymru y caniateir defnyddio unrhyw gyllid a llog a gariwyd ymlaen yn unol â pharagraff 30.

32. Rhaid i weddill unrhyw gyllid nas gwariwyd a llog sydd gan Sefydliad mewn cysylltiad â'r Cynllun hwn (dros ben yr hyn a gyfrifir o dan baragraff 30 ac sy'n parhau heb ei wario ar 31 Awst 2021) gael ei ddychwelyd i Lywodraeth Cymru erbyn 30 Tachwedd 2021 fan bellaf.

33. At ddibenion paragraff 30, mae'r ffigur o 20% i'w gyfrifo drwy gyfeirio at swm y dyraniad i'r Sefydliad ar gyfer 2020/21 ynghyd ag unrhyw gyllid a gariwyd ymlaen o'r blaen gan y Sefydliad ac unrhyw log a enillwyd ar y swm hwnnw a'r cyllid hwnnw.

Costau cyhoeddusrwydd a gweinyddu

34. Caiff Sefydliadau ddefnyddio 3% o gyfanswm y cyllid a ddyrannwyd iddynt o dan y Cynllun hwn neu £525, pa un bynnag yw'r swm mwyaf, i sicrhau y rhoddir cyhoeddusrwydd effeithiol i'r Cynllun a'i fod yn cael ei weinyddu'n effeithiol.

Atebolrwydd

35. Prif Swyddog Gweithredol (neu swyddog cyfatebol) y Sefydliad sy'n gyfrifol am—

(1) cynghori Corff Llywodraethu'r Sefydliad ynglŷn â'i gyfrifoldebau o dan y Cynllun hwn;

(2) sicrhau bod y ffyrdd y mae'r Sefydliad yn defnyddio ei ddyraniad o gyllid yn gyson â diben y Cynllun hwn ac y cydymffurfir â thelerau ac amodau'r Cynllun hwn; a

(3) cymryd pa gamau bynnag a fydd yn ofynnol gan Weinidogion Cymru o bryd i'w gilydd i sicrhau bod system o reolaethau a dulliau rheoli ariannol ar waith, i alluogi'r Sefydliad i gyflawni ei rwymedigaethau ariannol.

Darparu cyfrifon a gwybodaeth ychwanegol

36. Mae'n ofynnol i Sefydliadau roi sylw i'r cyngor a roddir yn y ddogfen 'Financial Memorandum between the Welsh Government, further education institutions and higher education institutions providing further education' (Dogfen ganllawiau Rhif: 160/2015 ddyddiedig Mawrth 2015) neu unrhyw Femorandwm Ariannol diwygiedig neu olynol a ddyroddir gan Weinidogion Cymru.

37. Rhaid i Sefydliadau ddilyn y trefniadau archwilio sydd yn y Memorandwm Ariannol uchod.

38. Rhaid i Sefydliadau roi unrhyw wybodaeth mewn cysylltiad â'u cyfrifon archwiliedig ar gael i Weinidogion Cymru os gofynnant amdani.

39. Rhaid i Sefydliadau ddefnyddio'r ad-daliadau a wneir gan fyfyrwyr mewn cysylltiad â benthyciadau byrdymor a wneir o dan baragraff 15 o'r Cynllun hwn at y dibenion a nodir yn y Cynllun hwn neu ar gyfer taliadau pellach y bydd rhaid eu dogfennu yn yr un modd â thaliadau gwreiddiol.

RHAN 7 – PROSESAU: Y RHYNGWYNEB RHWNG SEFYDLIADAU A MYFYRWYR

Taliadau i fyfyrwyr

40. Rhaid i Sefydliadau ymdrin â thaliadau myfyrwyr yn brydlon, gan gadw mewn cof ddiben y Cynllun hwn a'r amgylchiadau sy'n arwain at galedi ariannol.

41. Ni chaiff Sefydliadau ymrwymo i wneud unrhyw daliadau flwyddyn ar ôl blwyddyn i fyfyrwyr.

42. Caiff Sefydliadau gytuno mewn egwyddor ar daliadau i fyfyrwyr cymwys o dan y Cynllun hwn cyn bo cwrs y myfyriwr cymwys yn dechrau, ond ni chaniateir talu unrhyw arian i'r myfyriwr hyd nes bod y myfyriwr wedi dechrau ei gwrs.

43. Caiff Sefydliadau wneud taliadau i fyfyrwyr cymwys o dan y Cynllun hwn naill ai mewn cyfandaliad neu mewn rhandaliadau.

44. Dylai Sefydliadau roi sylw i unrhyw God Ymarfer a ddyroddir o bryd i'w gilydd gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol mewn cysylltiad â gofynion a osodir gan Bennod 2 o Ran 6 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Taliadau i fyfyrwyr mewn cysylltiad â chyfarpar a deunyddiau

45. Caiff myfyriwr cymwys wneud cais am gyllid mewn cysylltiad â chyfarpar a/neu ddeunyddiau hanfodol y mae wedi eu prynu er mwyn cymryd rhan mewn gweithgareddau sy'n gysylltiedig â'r cwrs. Os yw cais y myfyriwr yn llwyddiannus, caiff Sefydliad ad-dalu'r costau y mae'r myfyriwr yn mynd iddynt wrth brynu'r cyfarpar a/neu'r deunyddiau, yn llawn neu'n rhannol.

Taliadau yn ystod cyfnodau pan fo astudiaethau wedi eu hatal dros dro

46. Caiff Sefydliad wneud taliadau o dan y Cynllun hwn i fyfyrwyr cymwys sydd wedi atal eu hastudiaethau dros dro am resymau ynglŷn ag iechyd, yr angen i ofalu am eraill, beichiogrwydd, neu unrhyw amgylchiadau eraill y mae'r Sefydliad yn barnu eu bod yn briodol, ar yr amod bod y Sefydliad wedi ei fodloni nad yw'r myfyriwr wedi tynnu'n ôl o'r cwrs nac wedi gadael y cwrs a'i fod yn bwriadu dychwelyd iddo.

Apelau

47. Rhaid i Sefydliadau fod wedi sefydlu a chyhoeddi gweithdrefn apelio ar gyfer achosion pan fo myfyrwyr wedi ymgeisio'n aflwyddiannus am gymorth o dan y Cynllun hwn. Dylai'r weithdrefn hon fod yn eglur, a rhaid rhoi gwybod i fyfyrwyr bod hawl ganddynt i apelio. Cyfrifoldeb y Sefydliadau sy'n gweinyddu'r Cynllun hwn yw penderfyniadau ynglŷn â chymhwystra a dyfardaliadau. Mater i'r Sefydliadau yw ystyried pob achos a datrys apelau yn unol â'u gweithdrefn gyhoeddedig.

48. Dylai Sefydliadau ystyried cynnwys cynrychiolwyr y myfyrwyr yn y broses o wneud penderfyniadau.

Kirsty Williams
Y Gweinidog Addysg, un o Weinidogion Cymru

14/04/2021

YR ATODLEN

Myfyrwyr Cymwys

RHAN 1

Dehongli

1.—(1) At ddibenion yr Atodlen hon—

ystyr “aelod o deulu” (“*family member*”) (oni nodir fel arall) yw—

- (a) mewn perthynas â gweithiwr trawsffiniol AEE, gweithiwr mudol AEE, person hunangyflogedig trawsffiniol AEE neu berson hunangyflogedig AEE—
  - (i) priod y person neu ei bartner sifil;
  - (ii) disgynyddion uniongyrchol y person neu ddisgynyddion priod neu bartner sifil y person sydd—
    - (aa) o dan 21 oed; neu
    - (bb) yn ddibynyddion y person neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person; neu
  - (iii) perthnasau uniongyrchol dibynnol yn llinach esgynnol y person neu yn llinach esgynnol priod neu bartner sifil y person;
- (b) mewn perthynas â pherson cyflogedig Swisaidd, person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd, person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu berson hunangyflogedig Swisaidd—
  - (i) priod y person neu ei bartner sifil; neu
  - (ii) plentyn y person neu blentyn priod neu bartner sifil y person;
- (c) mewn perthynas â gwladolyn UE sy'n dod o fewn Erthygl 7(1)(c) o Gyfarwyddeb 2004/38—
  - (i) priod y gwladolyn neu ei bartner sifil; neu
  - (ii) disgynyddion uniongyrchol y gwladolyn neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y gwladolyn sydd—
    - (aa) o dan 21 oed; neu
    - (bb) yn ddibynyddion y gwladolyn neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y gwladolyn;

- (d) mewn perthynas â gwladolyn UE sy'n dod o fewn Erthygl 7(1)(b) o Gyfarwyddeb 2004/38—
- (i) priod y gwladolyn neu ei bartner sifil;
  - (ii) disgynyddion uniongyrchol y gwladolyn neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y gwladolyn sydd—
    - (aa) o dan 21 oed; neu
    - (bb) yn ddibynyddion y gwladolyn neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y gwladolyn; neu
  - (iii) perthnasau uniongyrchol dibynnol yn llinach esgynnol y gwladolyn neu yn llinach esgynnol priod neu bartner sifil y gwladolyn;
- (e) mewn perthynas â gwladolyn o'r Deyrnas Unedig, at ddibenion paragraff 9—
- (i) priod y gwladolyn neu ei bartner sifil; neu
  - (ii) disgynyddion uniongyrchol y gwladolyn neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y gwladolyn sydd—
    - (aa) o dan 21 oed; neu
    - (bb) yn ddibynyddion y gwladolyn neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y gwladolyn;

ystyr “Ardal Economaidd Ewropeaidd” (“*European Economic Area*”) yw'r ardal a ffurfir gan y Gwladwriaethau AEE;

ystyr “Cyfarwyddeb 2004/38” (“*Directive 2004/38*”) yw Cyfarwyddeb 2004/38/EC Senedd Ewrop a'r Cyngor ar hawl dinasyddion yr Undeb ac aelodau o'u teuluoedd i symud a phreswyllo'n rhydd yn nhiriogaeth yr Aelod-wladwriaethau;

mae i “cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd” yr ystyr a roddir i “*Swiss citizens' rights agreement*” gan adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020(1);

mae i “cytundeb gwahanu EFTA yr AEE” yr ystyr a roddir i “*EEA EFTA separation agreement*” gan adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020;

ystyr “Cytundeb y Swistir” (“*Swiss Agreement*”) yw'r Cytundeb rhwng y Gymuned Ewropeaidd a'i Haelod-wladwriaethau, o'r naill ran, a Chyddfederasiwn y Swistir, o'r rhan arall, ar Symudiad Rhydd Personau a lofnodwyd yn Lwcsembwrg ar 21 Mehefin 1999(2) ac a ddaeth i rym ar 1 Mehefin 2002;

(1)
(2)

p. 1.
Gorch. 4904 ac OJ Rhif L114, 30.04.02, t. 6.

ystyr “ffoadur” (*“refugee”*) yw person a gydnabyddir gan lywodraeth Ei Mawrhydi yn ffoadur o fewn ystyr Confensiwn y Cenhedloedd Unedig sy’n ymwneud â Statws Ffoaduriaid a wnaed yng Ngenefa ar 28 Gorffennaf 1951 fel y’i hestynnwyd gan y Protocol iddo a ddaeth i rym ar 4 Hydref 1967;

ystyr “gweithiwr” yw “worker” o fewn ystyr Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu Gytundeb yr AEE, yn ôl y digwydd;

ystyr “gweithiwr mudol AEE” (*“EEA migrant worker”*) yw gwladolyn AEE sy’n weithiwr, ac eithrio gweithiwr trawsffiniol AEE, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “gweithiwr trawsffiniol AEE” (*“EEA frontier worker”*) yw gwladolyn AEE sydd—

- (a) yn weithiwr yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy’n dychwelyd i’w breswylfa yn y Swistir neu’r Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “gweithiwr Twrcaidd” (*“Turkish worker”*) yw gwladolyn Twrcaidd—

- (a) sy’n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a’r Ynysoedd; a
- (b) sy’n cael, neu sydd wedi cael, ei gyflogi’n gyfreithlon yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “gwladolyn AEE” (*“EEA national”*) yw gwladolyn o Wladwriaeth AEE;

ystyr “gwladolyn UE” (*“EU national”*) yw gwladolyn o Aelod-wladwriaeth o’r Undeb Ewropeaidd;

ystyr “gwladwriaeth AEE” (*“EEA State”*) yw Aelod-wladwriaeth o’r Ardal Economaidd Ewropeaidd;

ystyr “hawl i breswyllo’n barhaol” (*“right of permanent residence”*) yw, mewn perthynas â pherson (“A”), hawl i breswyllo yn y Deyrnas Unedig yn barhaol heb gyfyngiad sy’n codi o dan reolau mewnfudo’r cynllun preswyllo, ond dim ond pan fyddai A, pe bai’r ffeithiau a oedd yn ymwneud â hawl A i breswyllo yn dod i’w hystyried yn union cyn diwrnod cwblhau’r cyfnod gweithredu, wedi ennill hawl o’r fath o dan Gyfarwyddeb 2004/38 fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau’r cyfnod gweithredu;

ystyr “person cyflogedig” (*“employed person”*) yw person cyflogedig o fewn ystyr Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;

ystyr “person cyflogedig Swisaidd” (*“Swiss employed person”*) yw gwladolyn Swisaidd sy’n

berson cyflogedig, ac eithrio person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd” (“*Swiss frontier employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sydd—

- (a) yn berson cyflogedig yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy'n dychwelyd i'w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person hunangyflogedig” (“*self-employed person*”) yw—

- (a) mewn perthynas â gwladolyn AEE, person sy'n hunangyflogedig o fewn ystyr Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu Gytundeb yr AEE, yn ôl y digwydd; neu
- (b) mewn perthynas â gwladolyn Swisaidd, person sy'n berson hunangyflogedig o fewn ystyr Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;

ystyr “person hunangyflogedig AEE” (“*EEA self-employed person*”) yw gwladolyn AEE sy'n berson hunangyflogedig, ac eithrio person hunangyflogedig trawsffiniol AEE, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person hunangyflogedig Swisaidd” (“*Swiss self-employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sy'n berson hunangyflogedig, ac eithrio person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person hunangyflogedig trawsffiniol AEE” (“*EEA frontier self-employed person*”) yw gwladolyn AEE sydd—

- (a) yn berson hunangyflogedig yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy'n dychwelyd i'w breswylfa yn y Swistir neu'r Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd” (“*Swiss frontier self-employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sydd—

- (a) yn berson hunangyflogedig yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE, ac sy'n dychwelyd i'w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67” (“*person with section 67 leave to remain*”) yw person—

- (a) y mae ganddo ganiatâd i aros yn y Deyrnas Unedig o dan adran 67 o Ddeddf Mewnfudo 2016 ac yn unol â'r rheolau mewnfudo; a
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers i'r caniatâd hwnnw gael ei roi i'r person;

ystyr “person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros” (“*person with leave to enter or remain*”) yw person (“A” yn y diffiniad hwn)—

- (a) sydd—
  - (i) wedi gwneud cais am statws ffoadur ond sydd, o ganlyniad i'r cais hwnnw, wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, er yr ystyrir nad yw A yn gymwys i'w gydnabod yn ffoadur, y credir ei bod yn iawn caniatáu iddo ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi ar sail diogelwch dyngarol neu ganiatâd yn ôl disgrisiwn(1), ac y mae caniatâd wedi ei roi iddo i ddod i mewn neu i aros yn unol â hynny; neu
  - (ii) heb wneud cais am statws ffoadur ond sydd wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref y credir ei bod yn iawn caniatáu i A ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi ar sail caniatâd yn ôl disgrisiwn, ac y mae caniatâd wedi ei roi iddo i ddod i mewn neu i aros yn unol â hynny;
  - (iii) wedi cael caniatâd i aros ar sail bywyd preifat o dan y rheolau mewnfudo;
  - (iv) wedi cael caniatâd i aros ar sail bywyd teuluol o dan y rheolau mewnfudo; neu
  - (v) wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, er yr ystyrir nad yw'r person hwnnw yn cymhwyso i gael caniatâd i aros ar sail bywyd preifat neu deuluol o dan y rheolau mewnfudo(2), fod y person hwnnw wedi cael caniatâd i aros y tu allan i'r rheolau ar sail Erthygl 8 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol;

---

(1) Caiff yr Ysgrifennydd Gwladol roi caniatâd yn ôl disgrisiwn o dan adran 3(1)(b) o Ddeddf Mewnfudo 1971.

(2) Mae paragraff 276BE(2) o'r rheolau mewnfudo yn cyfeirio at hyn.

- (b) nad yw cyfnod ei ganiatâd i ddod i mewn neu i aros wedi dod i ben, neu y mae'r cyfnod hwnnw wedi ei adnewyddu ac nad yw'r cyfnod y cafodd ei adnewyddu ar ei gyfer wedi dod i ben, neu y mae apêl yn yr arfaeth (o fewn ystyr adran 104 o Ddeddf Cenedligrwydd, Mewnfudo a Lloches 2002(1)) mewn cysylltiad â'i ganiatâd i ddod i mewn neu i aros; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers i A gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros;

ystyr “person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth” (“*person granted stateless leave*”) yw person—

- (a) y mae ganddo ganiatâd cyfredol i aros fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo (o fewn yr ystyr a roddir i “immigration rules” yn adran 33(1) o Ddeddf Mewnfudo 1971); a
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers i'r caniatâd hwnnw gael ei roi i'r person;

ystyr “rheolau mewnfudo” (“*immigration rules*”) yw'r rheolau a osodir gerbron Senedd y Deyrnas Unedig gan yr Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 3(2) o Ddeddf Mewnfudo 1971(2);

mae i “rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo” yr un ystyr a roddir i “residence scheme immigration rules” gan adran 17(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020;

ystyr “yr Undeb Ewropeaidd” (“*European Union*”) yw'r diriogaeth a ffurfir gan Aelod-wladwriaethau'r Undeb Ewropeaidd fel y'i cyfansoddir o bryd i'w gilydd;

mae i “wedi setlo” yr ystyr a roddir i “settled” gan adran 33(2A) o Ddeddf Mewnfudo 1971(3);

ystyr “Ynysoedd” (“*Islands*”) yw Ynysoedd y Sianel ac Ynys Manaw.

(2) At ddibenion yr Atodlen hon, mae “rhiant” yn cynnwys gwarcheidwad, unrhyw berson arall a chanddo gyfrifoldeb rhiant dros blentyn ac unrhyw berson a chanddo ofal am blentyn ac mae “plentyn” i'w ddehongli yn unol â hynny.

---

(1) 2002 p. 41. Diwygiwyd adran 104 gan Ddeddf Lloches a Mewnfudo (Trin Hawlwyr etc) 2004 (p. 19), Atodlenni 2 a 4; gan Ddeddf Mewnfudo, Lloches a Chenedligrwydd 2006 (p. 13), gan Orchymyn Trosglwyddo Swyddogaethau'r Tribiwnlys Lloches a Mewnfudo 2010 (O.S. 2010/21), Atodlen 1 a chan Ddeddf Mewnfudo 2014 (p. 22).

(2) 1971 p. 77.

(3) 1971 p. 77; mewnosodwyd adran 33(2A) gan baragraff 7 o Atodlen 4 i Ddeddf Cenedligrwydd Prydeinig 1981 (p. 61).

(3) At ddibenion yr Atodlen hon, mae person (“A” yn yr is-baragraff hwn) i’w drin fel rhywun sy’n preswyllo fel arfer yng Nghymru, y Deyrnas Unedig a’r Ynysoedd neu yn y diriogaeth sy’n ffurfio’r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci pe bai A wedi bod yn preswyllo felly oni bai am y ffaith bod—

- (a) A;
- (b) priod neu bartner sifil A;
- (c) rhiant A; neu
- (d) yn achos perthynas uniongyrchol dibynnol yn y llinach esgynnol, plentyn A neu briod neu bartner sifil plentyn A,

yn gyflogedig dros dro neu wedi bod yn gyflogedig dros dro y tu allan i Gymru, y Deyrnas Unedig a’r Ynysoedd neu’r diriogaeth sy’n ffurfio’r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci.

(4) At ddibenion is-baragraff (3), mae cyflogaeth dros dro y tu allan i Gymru, y Deyrnas Unedig a’r Ynysoedd neu’r diriogaeth sy’n ffurfio’r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci yn cynnwys—

- (a) yn achos aelodau o luoedd rheolaidd llynges, byddin neu lu awyr y Goron, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i’r Deyrnas Unedig fel aelodau o luoedd o’r fath; a
- (b) yn achos aelodau o luoedd arfog rheolaidd Gwladwriaeth AEE neu’r Swistir, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i’r diriogaeth sy’n ffurfio’r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a’r Swistir fel aelodau o luoedd o’r fath; ac
- (c) yn achos aelodau o luoedd arfog rheolaidd Twrci, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i’r diriogaeth sy’n ffurfio’r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci fel aelodau o luoedd o’r fath.

(5) At ddibenion yr Atodlen hon mae ardal ac eithrio’r Deyrnas Unedig neu Gibraltar—

- (a) nad oedd gynt yn rhan o’r Undeb Ewropeaidd neu’r Ardal Economaidd Ewropeaidd; ond
- (b) sydd ar unrhyw adeg cyn neu ar ôl i’r Cynllun hwn ddod i rym wedi dod yn rhan o’r naill neu’r llall, neu o’r ddwy, o’r ardaloedd hyn,

i’w hystyried fel pe bai bob amser wedi bod yn rhan o’r Ardal Economaidd Ewropeaidd.

RHAN 2

Categoriâu

Personau sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig

2.—(1) Person sydd ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs—

- (a) wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac eithrio am y rheswm ei fod wedi ennill yr hawl i breswyllo'n barhaol;
- (b) yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig;
- (c) wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), na fu'n preswyllo yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

(2) Nid yw paragraff (d) o is-baragraff (1) yn gymwys i berson sy'n cael ei drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd yn unol â pharagraff 1(3).

3. Person—

(a) sydd naill ai—

- (i) wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd ennill yr hawl i breswyllo'n barhaol; neu
  - (ii) yn dod o fewn Erthygl 18(2) neu (3) o'r cytundeb ymadael â'r UE, Erthygl 17(2) neu (3) o gytundeb gwahanu EFTA yr AEE neu Erthygl 16(2) neu (3) o'r cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd, ond dim ond pan fyddai'r person hwnnw wedi ennill yr hawl i breswyllo'n barhaol yn y Deyrnas Unedig heb gyfyngiad o dan Gyfarwyddeb 2004/38 fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu pe bai'r ffeithiau a oedd yn ymwneud â hawl y person hwnnw i breswyllo yn dod i'w hystyried yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a

- (d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (c), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c).

Ffoduriaid ac aelodau o'u teuluoedd

4.—(1) Person—

- (a) sy'n ffoadur;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers i'r person gael ei gydnabod yn ffoadur; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil i ffoadur;
- (b) a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r ffoadur ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur y cais am loches;
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan gafodd ganiatâd i aros yn y Deyrnas Unedig; a
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn i ffoadur neu'n blentyn i briod neu i bartner sifil ffoadur;
- (b) a oedd, ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur y cais am loches, yn blentyn i'r ffoadur neu'n blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r ffoadur ar y dyddiad hwnnw;
- (c) a oedd o dan 18 oed ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur y cais am loches;
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan gafodd ganiatâd i aros yn y Deyrnas Unedig; ac
- (e) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

Personau y rhoddwyd caniatâd iddynt aros fel personau diwladwriaeth ac aelodau o'u teuluoedd

5.—(1) Person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a)—(i) sy'n briod neu'n bartner sifil i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth; a
- (ii) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros, yn briod neu'n bartner sifil i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ers i ganiatâd gael ei roi i briod neu i bartner sifil y person hwnnw aros fel person diwladwriaeth.

(3) Person—

- (a)—(i) sy'n blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth neu'n blentyn i briod neu i bartner sifil person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth; a
- (ii) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros, yn blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth neu'n blentyn i berson a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros, yn briod neu'n bartner sifil i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth;
- (b) a oedd o dan 18 oed ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros;
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ers i ganiatâd gael ei roi i riant y person hwnnw, neu i briod neu i bartner sifil riant y person hwnnw, aros fel person diwladwriaeth.

(4) Yn y paragraff hwn, ystyr “dyddiad y cais i gael caniatâd i aros” yw'r dyddiad y gwnaeth person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth gais i aros yn y Deyrnas Unedig fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo.

Personau sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ac aelodau o'u teuluoedd

6.—(1) Person—

- (a) sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros; a
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil i berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros;
- (b) a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn i berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros neu sy'n blentyn i briod neu i bartner sifil person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros, o dan 18 oed ac yn blentyn i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros neu'n blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ar y dyddiad hwnnw; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(4) Yn y paragraff hwn, ystyr "dyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros" yw'r dyddiad y gwnaeth y person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros y cais a arweiniodd at y person hwnnw yn cael caniatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi.

Gweithwyr, personau cyflogedig, personau hunangyflogedig ac aelodau o'u teuluoedd

7.—(1) Person—

- (a) sydd—
  - (i) yn weithiwr mudol AEE neu'n berson hunangyflogedig AEE;
  - (ii) yn berson cyflogedig Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig Swisaidd;
  - (iii) yn aelod o deulu person a grybwyllir ym mharagraff (i) neu (ii);
  - (iv) yn weithiwr trawsffiniol AEE neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol AEE;

(v) yn berson cyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd; neu

(vi) yn aelod o deulu person a grybwyllir ym mharagraff (iv) neu (v);

(b) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac

(c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Nid yw paragraff (b) o is-baragraff (1) yn gymwys pan fo'r person sy'n gwneud cais am gymorth o dan y Cynllun hwn yn dod o fewn paragraff (a)(iv), (v) neu (vi) o is-baragraff (1).

8.—(1) Person—

(a) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;

(b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac

(c) sydd â hawlogaeth i gael cymorth yn rhinwedd Erthygl 10 o Reoliad y Cyngor (EU) Rhif 492/2011 ar ryddid gweithwyr i symud⁽¹⁾.

(2) Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn gymwys o dan y paragraff hwn yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu i fod yn gymwys ar ac ar ôl diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

Personau sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo yn rhywle arall

9.—(1) Person—

(a) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig;

(b) a oedd yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ac wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn union cyn ymadael â'r Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu;

(c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar y diwrnod pan fydd tymor cyntaf y flwyddyn

---

(1) OJ Rhif L141, 27.05.2011, t. 1.

academaidd gyntaf yn dechrau mewn gwirionedd;

- (d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs; ac
- (e) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (d), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddibenion cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (d).

(2) At ddibenion y paragraff hwn, mae person wedi arfer hawl i breswyllo os yw'n wladolyn o'r Deyrnas Unedig, yn aelod o deulu gwladolyn o'r Deyrnas Unedig at ddibenion Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu ddibenion cyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir) neu'n berson yr oedd ganddo'r hawl i breswyllo'n barhaol sydd ym mhob achos wedi arfer hawl o dan Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu unrhyw hawl gyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir mewn gwladwriaeth ac eithrio'r Deyrnas Unedig neu, yn achos person sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac yr oedd ganddo'r hawl i breswyllo'n barhaol, os yw'r person hwnnw wedi mynd i'r wladwriaeth o fewn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir y mae'n wladolyn iddi neu y mae'r person y mae'n aelod o deulu mewn perthynas ag ef yn wladolyn iddi.

(3) At ddibenion y paragraff hwn, roedd gan berson yr hawl i breswyllo'n barhaol os oedd ganddo hawl a gododd o dan Gyfarwyddeb 2004/38 i breswyllo'n barhaol yn y Deyrnas Unedig heb gyfyngiad.

(4) Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn gymwys o dan y paragraff hwn yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu i fod yn gymwys ar ac ar ôl diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

Gwladolion o'r DU a gwladolion UE

10.—(1) Person sydd ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs—

- (a) naill ai—
  - (i) yn wladolyn UE;
  - (ii) yn wladolyn o'r Deyrnas Unedig sydd wedi arfer hawl i breswyllo; neu
  - (iii) yn aelod o deulu person sy'n dod o fewn is-baragraff (i) neu (ii);
- (b) wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr

Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac

- (c) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), na fu'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (b) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

(2) Nid yw paragraff (c) o is-baragraff (1) yn gymwys i berson sy'n cael ei drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir yn unol â pharagraff 1(3).

(3) Pan fo gwladwriaeth yn ymaelodi â'r Undeb Ewropeaidd ar ôl diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs a bod person yn wladolyn o'r wladwriaeth honno neu'n aelod o deulu gwladolyn o'r wladwriaeth honno, trinnir y gofyniad ym mharagraff (a) o is-baragraff (1) i fod yn wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs fel gofyniad sydd wedi ei fodloni.

(4) Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn gymwys o dan y paragraff hwn yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu i fod yn gymwys ar ac ar ôl diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

11.—(1) Person—

- (a) sy'n wladolyn UE ac eithrio gwladolyn o'r Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd yn union cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (c), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c).

(2) Pan fo gwladwriaeth yn ymaelodi â'r Undeb Ewropeaidd ar ôl diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs a bod person yn wladolyn o'r wladwriaeth honno, trinnir y gofyniad ym mharagraff (a) o is-baragraff (1) i fod yn wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs fel gofyniad sydd wedi ei fodloni.

Plant gwladolion Swisaidd

12.—(1) Person—

- (a) sy'n blentyn i wladolyn Swisaidd y mae ganddo hawlogaeth i gael cymorth yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd Erthygl 3(6) o Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (c), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c).

(2) Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn gymwys o dan y paragraff hwn yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu i fod yn gymwys ar ac ar ôl diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

Plant gweithwyr Twrcaidd

13. Person—

- (a) sy'n blentyn i weithiwr Twrcaidd;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, y Swistir a Thwrci drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

Personau sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67

14.—(1) Person—

- (a) sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67; a
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n blentyn i berson sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67;

- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros, yn blentyn dibynnol i'r person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67;
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ers i ganiatâd i aros o dan adran 67 gael ei roi i riant y person.

(3) Yn y paragraff hwn, ystyr "dyddiad y cais i gael caniatâd i aros" yw'r dyddiad y gwnaeth y person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67 y cais a arweiniodd at y person hwnnw yn cael caniatâd i aros yn y Deyrnas Unedig.